

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIO VERSLO PLĖTROS ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 23 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR
SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO
ĮSTATYMO NR. VIII-729 14 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos socialinio verslo plėtros įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės programos įgyvendinimo planas), 1.1.5 darbo 1 veiksmą „Socialinio verslo įstatymo inicijavimas ir priėmimas, siekiant apibrėžti socialinio verslo kriterijus, formas ir paramos gavimo būdus“.

Įstatymo projektas parengtas atsižvelgiant į Socialinio verslo koncepciją, patvirtintą Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. 4-207 „Dėl Socialinio verslo koncepcijos patvirtinimo“.

Įstatymo projekto tikslai – nustatyti socialinio verslo subjekto sampratą, socialinio verslo subjekto veiklos kriterijus, siekiamo socialinio poveikio sritis, statuso suteikimo ir netekimo tvarką, socialinio verslo subjektui taikomas skatinimo formas. Įstatymo projektu skatinama socialinio verslo, kaip galimybės versliais būdais spręsti visuomenės socialines problemas, plėtra.

Socialinio verslo idėja pasaulyje pradėjo plisti praėjusio šimtmečio pabaigoje ir kai kuriose valstybėse tapo itin populiarios. Šiandien socialinis verslas įgauna vis didesnę svarbą – kas ketvirta nauja įmonė Europoje yra socialinio verslo subjektas. Europos Sąjunga (toliau – ES) pasirinko socialinį verslą kaip vieną pagrindinių įrankių kovoti su nedarbu ir augančia socialine atskirtimi, nes unikalus jo modelis šiuo metu efektyviausiai sprendžia opias regiono problemas. Socialinė ekonomika yra svarbus ES ekonomikos ramstis – ji sudaro apie 10 proc. bendrojo vidaus produkto. Socialinės ekonomikos srityje ES dirba daugiau kaip 11 mln. darbuotojų (4,5 proc. dirbančių ES gyventojų).

2011 m. spalio 25 d. Europos Komisija priėmė komunikatą „Socialinio verslo iniciatyva“ (KOM(2011) 682 galutinis), kuriame aprašė Socialinio verslo iniciatyvą, skirtą socialinio verslo plėtrai ES valstybėse narėse. Komunikate nesiikiama griežtai apibrėžti socialinio verslo sampratos ir ja vadovautis skatinant plėtrą šioje srityje. Atvirkščiai – Europos Komisija mano, kad socialinio verslo plėtra turėtų vykti dviem kryptimis – tiek skatinant tradicinio privataus verslo susidomėjimą socialiniu verslu, tiek nevyriausybinių organizacijų domėjimąsi naujomis galimybėmis.

Socialinio verslo įmonėmis (socialiniu verslu) Europos Komisija laiko įmones, kurios komercine veikla iš esmės siekia socialinio arba bendrojo visuomenės intereso tikslo, ir jų komercinei veiklai dažnai būdinga aukšto lygio socialinė inovacija, kurių pelnas ar jo dalis paprastai reinvestuojama į to socialinio siekio įgyvendinimą ir kurių organizavimo tvarka arba nuosavybės struktūra atspindi jų misiją, remiasi demokratiniais ar dalyvavimo principais arba yra orientuota į socialinę teisingumą.

Socialiniam verslui būdingas labai platus veiklos spektras. ES valstybėse narėse socialinis verslas dažniausiai veikia trijose srityse: integracijos į darbo rinką, asmeninių paslaugų ir socialiai atskirtų vietovių vystymo. Atsižvelgiant į socialinės ekonomikos raidos tendencijas ES, socialinio verslo plėtra Lietuvoje taip pat turėtų vykti dviem kryptimis – skatinant tradicinį privatų verslą įsitraukti sprendžiant socialines problemas ir skatinant nevyriausybines organizacijas savo veikloje taikyti verslo modelius.

Socialinis verslas gali būti įvairių juridinių asmenų teisinių formų: akcinės bendrovės, mažosios bendrijos, viešosios įstaigos, kooperatyvai, savitarpio draudimo įmonės, asociacijos, susivienijimai, fondai ir kitos.

Šis Įstatymo projektas svarbus ir mokslininkų parengtos bei Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos pristatytos Socialiai orientuotos žaliosios ekonomikos (SOŽE) plėtros programos (toliau – SOŽE programa) kontekste, siekiant spręsti regionų socialines problemas, paskatinti socialinio verslo plėtrą bei sukurti tvarią smulkiojo ir vidutinio verslo ekosistemą regionuose.

Be to, įgyvendinant Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 1.1.5 darbo 4 veiksmą, 2018 metais parengtas Viešųjų paslaugų perdavimo socialinio verslo subjektams, pritaikant individualias partnerystės priemones (viešieji pirkimai, koncesija, viešojo ir privataus subjektų partnerystė), modelio projektas. Pagrindinis šios priemonės tikslas – paskatinti socialinio verslo plėtrą, efektyvinant viešųjų paslaugų teikimo procesą, t. y. kad viešąsias paslaugas teiktų ne tik biudžetinės ir viešosios įstaigos, bet valstybė ar savivaldybė jas įsigytų rinkoje iš socialinio verslo subjektų.

Įgyvendinant minėto darbo priemonę „Konsultavimo paslaugų suteikimas ir paskatų mechanizmo sukūrimas pradedančiam socialiniam verslo subjektui (nevyriausybinių organizacijų, bendruomenės ir kt.)“, baigiama rengti ES struktūrinių fondų priemonė „Parama socialiniam verslui“. Priemonės tikslas – paskatinti socialinio verslo, kuris teiktų visuomenei reikalingas paslaugas ir (arba) prekes, padėsiančias spręsti konkrečią socialinę problemą, kūrimąsi ir plėtrą.

Šiuo Įstatymo projektu skatinama socialinio verslo, kaip galimybės versliais būdais, t. y. vykdant ekonominę veiklą ir panaudojant rinkos mechanizmą, spręsti visuomenės socialines problemas, plėtra.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – Ekonomikos ir inovacijų ministerija). Pirminį Įstatymo projekto variantą parengė Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2017 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. 4-297 sudaryta Darbo grupė Lietuvos Respublikos socialinio verslo įstatymo projektui parengti. Tiesioginė Įstatymo projekto rengėja – Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Verslo aplinkos departamento (direktorė Milda Kaupelienė, tel. 8 706 64747, el. p. milda.kaupeliene@eimin.lt) Verslo politikos skyriaus vedėja Ieva Žaunierienė, tel. 8 706 64607, el. p. ieva.zaunieriene@eimin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Lietuvos Respublikos socialinių įmonių įstatyme įteisintas tik socialinio verslo užimtumo modelis, kai socialinės įmonės statusą turinčios įmonės įdarbina tikslinėms grupėms priklausančius asmenis, praradusius profesinį ir bendrąjį darbingumą, ekonomiškai neaktyvius, negalinčius lygiomis sąlygomis konkuruoti darbo rinkoje. Šioms įmonėms teikiama valstybės pagalba. Taip kiti socialinio verslo modeliai lieka neįteisinti ir neplėtojami, o valstybės pagalba teikiama tik vienam iš galimų socialinio verslo modelių.

Tam tikroms socialinėms grupėms priklausančių asmenų socialinė ir profesinė integracija yra viena iš galimų socialinio verslo veiklos formų. Vakarų Europos valstybėse šie socialinio verslo subjektai, vadinamieji WISE (angl. *Work Integration Social Enterprise*), naudojami tomis pačiomis skatinimo ir paramos priemonėmis kaip ir kiti socialinio verslo subjektai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Visuomenėje iki šiol vis dar nėra išgryninta ir identifikuojama pati socialinio verslo sąvoka – ji tapatinama tik su šiuo metu Lietuvoje veikiančiomis socialinėmis įmonėmis, kurios neatitinka modernaus socialinio verslo modelio. Be to, vis dar trūksta supratimo apie socialinio verslo kuriamą pridėtinę vertę.

Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad socialinis verslas turi vykdyti nuolatinę ekonominę veiklą, siekdamas svarbiausio tikslo – išmatuojamo ir socialinio poveikio.

Pažymėtina, kad socialinis poveikis – tai yra pokytis, kurį patiria suinteresuotosios šalys ar visuomenė dėl socialinio verslo subjekto vykdomos veiklos. Tyrimai rodo, kad nėra vieno griežto

poveikio matavimo metodo, taikomo visiems atvejams, kai siekiama išmatuoti socialinį poveikį, tačiau šiuo atveju atkreiptinas dėmesys į pokyčių teoriją (angl. Theory of Change), kaip kertinį poveikio matavimo metodą, kurio principai ir žingsniai, naudojami pokyčių teorijoje, yra būdingi daugumai poveikio matavimo metodų, įskaitant socialinio poveikio matavimą.

Atsižvelgiant į tai, kad socialinis poveikis yra pokytis, vertinant socialinį poveikį iš pradžių turės būti nustatomas pradžios taškas (base-line), išsivardijama problema, jos mastas prieš pradedant veiklą, ko bus siekiama vykdant socialinio verslo veiklą ir kokia veikla būtų tinkamiausia siekiant konkretaus poveikio. Pavyzdžiui, jei sritis, kurioje bus siekiama socialinio poveikio, yra jaunimo nuo 18 iki 25 metų amžiaus nedarbas, tai tikslas – kad tam tikras procentas šio amžiaus grupės nedirbančių asmenų po tam tikro laiko būtų sumažėjęs. Tokiu atveju pradžios taškas galėtų būti X proc. nedarbo lygis prieš organizacijos veiklos vykdymą, o poveikis būtų Y proc. įsidarbinusių po 1, 2, 3 ar daugiau metų įmonės veiklos vykdymo. Šiuo atveju konkrečios veiklos, siekiant poveikio, galėtų būti įvairios programos, kuriose dalyvauja 18–25 metų jaunimas.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad socialinio verslo subjektui matuojant socialinį poveikį bus svarbu atlikti tokius žingsnius, t. y. nusistatyti: 1) atskaitos tašką; 2) siekiamą rezultatą; 3) aiškius rodiklius, kuriais tas rezultatas bus matuojamas; 4) priežastinį socialinio verslo veiklos ir rezultato pasiekimo ryšį.

Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad socialinio verslo subjekto statusą juridiniam asmeniui suteikia Ekonomikos ir inovacijų ministerijos įsteigta VŠĮ „Versli Lietuva“ (toliau – Įgaliota įstaiga).

Socialinio verslo subjekto statusas suteikiamas neterminuotam laikui, kol juridinis asmuo atitinka Įstatymo projekte nustatytus kriterijus. Socialinio verslo subjekto statuso suteikimo tvarka (t. y. kaip bus įforminamas socialinio verslo statuso suteikimas) bus išsamiai išdėstyta įstatymo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose.

Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad socialinio verslo subjektas turi siekti socialinio poveikio asmenų, kurie yra atskirti nuo įvairių visuomenės gyvenimo sričių, yra jautresni socialiniams ir ekonominiams iššūkiams bei rizikoms ir turi mažiau išteklių minėtoms problemoms savarankiškai išspręsti, profesinės integracijos srityje arba vykdant veiklą, sprendžiančią kitas visuomenės socialines problemas tam tikrose Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalyje nurodytose srityse. Daugiau nei 80 proc. socialinio verslo gauto pelno turėtų būti skiriama socialinio poveikio mastui didinti, socialiniam poveikiui įgyvendinti.

Įstatymo projekte nustatoma, kad socialinio verslo subjektams gali būti taikomos šios skatinimo formos: išimtis, suteikiančios teisę gauti valstybės ir savivaldybių turtą panaudos pagrindais; išimtis, įtvirtintos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme, nustatančios teisę socialinio verslo subjektams dalyvauti rezervuotuose viešuosiuose pirkimuose; viešųjų paslaugų socialiniam verslui teikimas. Šios konkrečios socialinio verslo subjektams siūlomos paramos formos detalizuojamos su Įstatymo projektu teikiamuose susijusiuose įstatymų pakeitimų įstatymų projektuose. Atsižvelgiant į tai, kad socialinio verslo subjektu gali būti tik labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės, socialinio verslo subjektams vadovaujantis Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatymu taip pat gali būti taikomos šios skatinimo formos:

- finansinės priemonės – dalinis ar visiškas palūkanų dengimas, tam tikrų išlaidų (steigimo, tyrimų, garantijų mokesčių, kredito draudimo įmokų, sertifikavimo (registravimo), atitikties įvertinimo ir kitų) kompensavimas, subsidijos, dotacijos ir finansinės priemonės, nacionalinio biudžeto, Europos Sąjungos, tarptautinių finansų institucijų ir (ar) kitomis lėšomis įgyvendinamos paskolų (labai mažų, lengvatinių ir kitų paskolų), garantijų, rizikos kapitalo investicijų arba kitos priemonės, kurioms finansuoti ir (ar) įgyvendinti skirtos lėšos (ar jų dalis) grįžta ir pakartotinai naudojamos verslo poreikiams;

- nefinansinės priemonės – informavimas, konsultavimas verslo pradžios, verslo plėtros ir kitais verslui aktualiais klausimais, mokymo, kvalifikacijos kėlimo ar perkvalifikavimo, metodinės pagalbos, teikiamos smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams ir (arba) verslą pradėti ketinantiems fiziniais asmenimis, taip pat patalpų, techninės ir biuro įrangos nuoma ir praktinė pagalba nuomojantiems šias patalpas smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams.

Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad socialinio verslo subjektu gali būti labai maža, maža arba vidutinė įmonė. Rengiant Įstatymo projektą ir vertinant įvairaus pobūdžio lengvatas socialinio verslo subjektams, buvo įvertinta, kad lengvatų suteikimas didelėms įmonėms (tokioms, kuriose yra daugiau nei 250 darbuotojų, metinės pajamos viršija 50 mln. eurų arba įmonės balanse nurodyto turto vertė viršija 43 mln. eurų) sukurtų pernelyg didelę našą valstybei. Taip pat yra itin mažai tikėtina, kad didelės įmonės, uždirbančios didelius pelnus iš komercinės veiklos, nuspręstų tapti socialinio verslo subjektu ir daugiau nei 80 procentų pelno reinvestuotų į socialinį poveikį.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 23 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte (toliau – Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo projektas) siūloma nustatyti, kad perkančioji organizacija Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 1–5 punktuose nurodytiems tiekėjams gali nustatyti sąlygas, sudarančias galimybę dalyvauti tarptautinės vertės ir supaprastintuose pirkimuose. Pažymėtina, kad Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo projekte siekiama nustatyti galimybę perkančiajai organizacijai sudaryti sąlygas socialinio verslo subjektams dalyvauti supaprastintuose pirkimuose. Siekiant teisinio aiškumo ir norint užtikrinti, kad būtų sudarytos sąlygos minėtuose pirkimuose dalyvauti tiek socialinio verslo subjektams, tiek ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 1–5 punktuose nurodytiems tiekėjams, siūloma Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 23 straipsnio 1 dalį papildyti nauju 6 punktu. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad valstybės ir savivaldybių turtas gali būti perduodamas panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis socialinio verslo subjektams.

Įstatymo projekto 8 straipsnyje nustatyta, kad socialinio verslo subjekto skatinimo formos teikiamos kaip nereikšminga (*de minimis*) pagalba, vadovaujantis ES valstybės pagalbos taisyklėmis. *De minimis* pagalbos dydis priklauso nuo to, kokiam sektoriuje veikia pagalbą gaunantis verslo subjektas, todėl atitinkamai numatoma vadovautis arba bendru *de minimis* reglamentu (2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentas) (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL 2013 L 352, p. 1), arba atitinkamai 2014 m. birželio 27 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 717/2014 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai žuvininkystės ir akvakultūros sektoriuje (OL 2014 L 190, p. 45), arba 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1408/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai žemės ūkio sektoriuje (OL 2013 L 352, p. 9) nuostatomis.

Bendra *de minimis* pagalbos, suteiktos vienam ūkio subjektui, pavyzdžiui, vykdančiam krovinių vežimo keliais veiklą samdos pagrindais arba už atlygį, per bet kurį trejų finansinių metų laikotarpį suma neturi viršyti 100 tūkst. eurų. Atitinkamai *de minimis* pagalba ūkio subjektui, vykdančiam veiklą žemės ūkio produktų gamybos sektoriuje, turėtų sudaryti ne daugiau kaip 15 tūkst. eurų per trejus finansinius metus, o vykdančiam veiklą žuvininkystės sektoriuje – ne didesnė kaip 30 tūkst. eurų per trejus finansinius metus.

Bendra tokiems ūkio subjektams, vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1408/2013 priedu, teikiamos *de minimis* pagalbos vertė neturi viršyti Lietuvos Respublikai nustatytos sumos, t. y. neturi viršyti 200 tūkst. eurų per bet kurį trejų finansinių metų laikotarpį.

Socialinio verslo subjektas, norintis pasinaudoti siūlomomis lengvatomis, turės pateikti Vienos įmonės deklaraciją Įgaliotai įstaigai. Įgaliota įstaiga patikrins Vienos įmonės deklaracijoje pateiktą informaciją ir Suteiktos valstybės pagalbos ir *de minimis* pagalbos registre pateiktą informaciją, ar teikiama pagalba neviršija leidžiamo *de minimis* pagalbos dydžio, ir valstybės pagalbą registruos Suteiktos valstybės pagalbos ir *de minimis* pagalbos registre.

Įstatymo projektu siekiama paskatinti spartesnę socialinio verslo plėtrą Lietuvoje, pasiekti teisinį apibrėžtumą dėl socialinio verslo subjekto statuso.

Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 1.1.5 darbo „Socialinio verslo plėtra“ rodiklis, rodantis socialinių verslų skaičių, iki 2020 m. turėtų išaugti iki 150 subjektų. Todėl Įstatymo projektas kartu su kitomis Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 1.1.5 darbo priemonėmis padės pasiekti rodiklyje nurodytą rezultatą, bus paskatintas visuomenės socialinių problemų sprendimas per

socialinį verslą ir taip potencialiai sutaupyta valstybės biudžeto lėšų, kurios šiuo metu yra skiriamos šioms visuomenės socialinėms problemoms spręsti.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Kartu su Įstatymo projektu teikiama numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma ir Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaita.

Numatomo teisinio reguliavimo neigiamų pasekmių nenumatoma, be to, Įstatymo projektu bus sudarytos sąlygos sutaupyti valstybės ir savivaldybių lėšų, nes priėmus įstatymą bus paskatintas valstybės ir savivaldybių teikiamų viešųjų paslaugų perdavimas socialiniams verslams ir tam sudarytas teisinis pagrindas – apibrėžta, kokie subjektai atitinka socialinio verslo subjekto statusą, kadangi iki šiol tokio apibrėžimo įstatymo lygmeniu trūko.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas įstatymas turės teigiamos įtakos verslui, nes, įtvirtinus socialinio verslo subjekto statusą ir jo skatinimo formas, bus sudarytos palankios galimybės šios verslo formos plėtrai ir efektyvesniam visuomenės socialinių problemų sprendimui.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Kartu su Įstatymo projektu teikiami Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 23 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka lietuvių kalbos normas.

Įstatymo projekte pateiktos sąvokos įvertintos Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymą ekonomikos ir inovacijų ministras turės iki įstatymų įsigaliojimo patvirtinti socialinio verslo subjekto statuso suteikimo ir netekimo tvarką ir socialinio verslo metinės ataskaitos formą. Taip pat turi būti patikslintas Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1890 „Dėl Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo patvirtinimo“. Įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai turi būti priimti iki 2020 m. balandžio 1 d.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

VŠĮ „Versli Lietuva“ duomenimis, 2018 m. pradžioje veikė 62 įmonės, kurios gali būti priskirtos socialinio verslo įmonėms. Prognozuojama, kad kasmet socialinio verslo subjekto statusą papildomai gali gauti apie 30 įmonių. Taigi po 2–3 metų Lietuvoje galėtų veikti apie 150 socialinio verslo įmonių.

Vertinama, kad visi 150 socialinio verslo subjektų, kurie galėtų gauti socialinio verslo statusą, vykdys pelningą veiklą ir vidutiniškai kiekvienas sukurs apie 6,6 tūkst. eurų pelno arba 990 tūkst. eurų pelno bendrai. Nuo šios sumos potencialiai į valstybės biudžetą gali būti surinkta iki 148,5 tūkst. eurų pelno mokesčio.

Valstybės ir savivaldybės turto panaudos lengvatos poveikis. Preliminariais VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimais, Lietuvos savivaldybės 2017 m. gavo apie 16,6 mln. eurų pajamų iš turto nuomos¹. Papildomai 534 tūkst. eurų už Valstybei priklausančio turto nuomą surinko valstybės įmonė Turto bankas². Bendra suma 2017 metais siekė apie 17,2 mln. eurų. Nėra patikimų duomenų, kurių pagrindu būtų galima įvertinti, kiek galėtų sumažėti iš turto nuomos surenkamos pajamos, išgaliojus siūlomoms lengvatoms. Tačiau siūloma vadovautis prielaida, kad dėl lengvatos nuomos pajamos gali sumažėti iki 5 proc., tai yra 0,86 mln. eurų per metus.

Atlikta analizė³ atskleidė, kad per metus iš valstybės ir savivaldybių biudžetų socialinėms paslaugoms Lietuvoje skiriama apie 235 mln. eurų. Vertinama, kad valstybė ir savivaldybės privačiam sektoriui galėtų perleisti iki 50 proc. visų socialinių paslaugų. Konservatyviu atveju galima skaičiuoti, kad per kelerių metų laikotarpį bus perleista bent 10 proc. šių paslaugų (Jungtinės Karalystės socialinio verslo sektoriuje, perduodant socialinių paslaugų teikimą socialiniam verslui, sąnaudos sumažėja nuo 10 iki 30 proc.). Vadovaujantis šiomis prielaidomis įvertintas savivaldybės lėšų taupymas:

- savivaldybių ir valstybės finansavimas socialinėms paslaugoms – 158,6 mln. eurų;
- socialiniam verslui perduotos paslaugos (10 proc.) – 15,9 mln. eurų;
- sutaupoma teikiant socialines paslaugas (10 proc.) – 1,6 mln. eurų.

Išgaliojus valstybės bei savivaldybės turto panaudos lengvatoms socialinio verslo subjektams, valstybės ir savivaldybių biudžetai netektų iki 860 tūkst. eurų turto nuomos mokesčio. Tačiau būtų sutaupoma bent 1,6 mln. eurų per metus valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų, skiriamų socialinėms paslaugoms teikti. Taigi net ir pasireiškus neigiamoms prielaidoms, ilgalaikėje perspektyvoje suteikiamos lengvatos turės teigiamą poveikį valstybės ir savivaldybių biudžetams.

Norėdamas gauti socialinio verslo subjekto statusą, remiantis Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalimi, juridinis asmuo turės teikti prašymą Įgaliotai įstaigai. Skaičiuojama, kad prašymui parengti ir pateikti reikės 8 valandų darbo, todėl administracinė našta 150 socialinio verslo subjektų siektų 10 065 eurų. Remiantis Įstatymo projekto 6 straipsnio 1 dalimi, socialinio verslo subjektas kasmet privalės pateikti ataskaitą dėl socialinio verslo subjekto veiklos per praėjusius kalendorinius metus. Skaičiuojama, kad ataskaitai parengti reikės 4 valandų darbo, todėl administracinė našta 150 socialinio verslo subjektų siektų 5 032,5 eurų. Bendra administracinė našta socialinio verslo subjektams siektų 15 097,5 eurų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

¹ Šaltinis: Savivaldybių biudžeto pajamų ir sąnaudų ataskaitos (13 savivaldybių, kurios surinko apie 50 proc. visų pajamų, duomenys), Lietuvos statistikos departamentas.

² <https://www.turtas.lt/wp-content/uploads/2018/05/2017-metu-finansiniu-ataskaitu-rinkinys-veiklos-ataskaita.pdf>

³ VŠĮ „Versli Lietuva“ ataskaita „Viešųjų paslaugų perdavimas“.

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą:
„socialinis verslas“, „socialinio verslo subjektas“, „socialinis poveikis“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.

Ekonomikos ir inovacijų ministras

Virginijus Sinkevičius